

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Eadem die Pasch. Lect. 3. tripartita. Canticum Paschale. Dignus est Agnus occisus est, accipere virtutem & divinitatem & sapientiam & fortitudinem & honorem & gloriam & benedictionem. 1. pars ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

honestatem incorruptibilem, & incontaminatam, Pascha: sive ipsa nocte Resurrectionis posuit in vasculo novo lucernam, & cooperiens eam sic orabat: Misericors Deus, qui omnes vis salvandi, miserere mei, quia gravissimè te offendi, & inimicum tuum excusare feci. Nihil apud te est impossibile, fac eum figmento tuo misericordiam, & resuscita me, qui resuscitaturus es omnium corpora. Sed & agnoscit quod peccatum peccato adiecerim, quia desperavi. Tu vero præcipe igne hanc lucernam accendi, ut lucem inde concipiam peccati mei remissi. resuscitatioque temporis tuo impendam obsequi. His dictis, multaque lachrymis mox profusus, lux exiit, ut de vasculo inspiceret, ad lucerna arderet: sed lucem non reperiens in faciem iterum cecidit, & sic orabat: Parce mihi misero, miserator Domine, quia ita bonitati tuae turpitudinem meam coram Angelis & Sanctis confiteor, & nisi candidum vererem, os meum confiterer. Miserere mei, ut alios erudiam. Tribus sic vicibus cum orasset, exaudivit eum; & lucernam ardentem reperiens, gratias divina egit bonitati tota illa nocte, & die subsequente, idque cum tanta letitia, ut eibi corporalis oblivisceretur. Tota autem tempore vitæ igne lucerna illius adservavit, diligentissimè oleum superfundens, ne unquam extingueretur. Sic rursus Spiritus Sanctus in eo habitavit, & apud omnes humilitate & sanctitate magnus fuit, & deique mortis ei carius fuit revelatus.

Novæ Resurrectionis benedictio.

Hinc est quod Ecclesia tot benedictionibus cumulat noctem illam in qua Christus resurrexit, in qua & nos novo quodam modo pariens ad lucem eduxit; filiosque gratiæ & lucis efficit. Hæc est, inquit, nox illa, cuius sanctificatio fugat scelera, & culpas lavat, reddat innocentiam, lapsus, massis latitiam. Hæc est nox, qua hodie per univ[er]sum mundum in Christo credentes à vitis laculi & peccatorum caliginibus segregatos reddis gratias, sociat sanctitati. Et iterum: Hæc est nox, de qua scriptum est: Nox sicut dies illuminabitur, & Nox illuminatio mea in delictis meis. O verè beata nox, qua spoliavit Egyptios; dicitur vii Hebræos spoliavit demones, dicitur vii erodentes: Nox in qua terrenis celestia, humano divitiarum iunguntur! O verè beata nox, que sola meruit scire tempus & horam in qua Christus ab inferis resurrexit! O verè beata nox, in qua destructus vinculis mortis ab inferis victor ascendit. Nihil enim nasci profuit, nisi redimi & renasci profuisse; O verè beata nox, qua peccatorum tenebras columna illuminationis purgavit. Gaudet ergo tellus tantis irradialat a fulgoribus, & æterni Regis splendore illustrat. totius orbis se sentiat amississe caliginem. Hæc decantantur in officio Sabbati sancti, quod quidem officium olim nocte celebrare solebant miro splendore, sicut & modò officium Nativitatis. Tuncque cereus tutilans cõsecratur, in symbolum Christi redi vi noctem peccatorum nostrorum fugantis, & gratiæ novum lumen in cordibus nostris accendens.

Pf. 133.

Exempl.

Vade admirabile est exemplum, quod ad hanc rem refertur in vitis antiquorum Patrum. Cuidam illorum in deserto agenti hæc venit cogitatio: Cur fratribus mihi servientibus enervos sum? Vadam ego ipse in civitatem, & sportellas, quas facio, vendam, emamque quod opus est; & ita desinam alius enervi esse. Sic cum voluit satan illaqueare. Descendens enim frequenter in civitatem, tandem mulieris occasione turpiter in adulterium corruit. Nec enim desertum cum confusione, spiritu deprecationis cepit vehementer agitari, confiderans quod sic Spiritum Dei contristasset, & sanctos Angelos, venerabileque in deserto Patres. Quo citrà cuidã flumini appropinquans, in illud sese immerurus iam erat, nisi divina manus adfuisset. Hæc divina manu in corde tactus, & in se reversus, tãdem & ad cellam reversus solvit, per parentem lucem Dominum placaturus. Rediit ergo, & ostium cellæ claudens, lupercæ se tanquã super mortuum flevit ieiuniis & vigiliis continuis. Neminem verò voluit admittere secum, sed accedentibus fratribus respondebat: Fratres orate pro me, mihi in animo est anno uno in silentio penitentiam gerere. Cùm verò de eo sancti orationem alii concepissent, scandalum à ministris fore generabat. Ictinavit igitur, & pce. solvere septem signacula eius. Et vidit: & ecce in mentem animo conceptam peregit. Die autem diei throni & quatuor animalium: & in medio Senatorum

De Resurrectione Domini, & eius apparitionibus multa dixi in Horto Pastorum, tract. 3. explico articulum: Tertia die resurrexit à mortuis, Illuc remitto Lectorem.

EADEM DIE PASCHATIS.

Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virginitatem & divinitatem & sapientiam & fortitudinem & honorem & gloriam & benedictionem. Apoc. 5.

Interpret. tripliciter. De Cantico & psalmo Paschali.

Admonet nos modò Ecclesia, sponsa Christi Iesu, Nazareni. Crucifixi, ut illa tanquam Victimã Paschali laudes immolens Christiani. Quas verò convenientius sacro hoc tempore laudes immolante poterunt, quã eas quæ in Apocalypsi post apertum librum illum mysticum scriptum intus & foris signatum sigillis septem; decantantur Agnoscit corã throno eius, à Senioribus diademate insignitis ab Angelorum millibus, ab animalibus mysticis, ab omni denique creatura? Audiamus attendente S. Ioannem id enarrantem: Vidit, inquit, Angelum forte predicantem voce magnã: Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula eius? Et nemo poterat aperire librum. Et ego stebam multum. Et unus de Senioribus dixit mihi: Ne stes. Ecce dicitur Leo de tribu Iuda radix David aperire librum, & solvere septem signacula eius. Et vidit: & ecce in mentem animo conceptam peregit. Die autem diei throni & quatuor animalium: & in medio Senatorum

Interpret. tripliciter. De Cantico & psalmo Paschali. Apoc. 5.

norum agnum stantem, tanquam occisum. Et cum accepisset librum de dextra sedentis in throno, & aperisset illum, quatuor animalia & viginti quatuor Seniores ceciderunt coram Agno habentes singuli cytharas, cantabantq; canticum novu, dicentes: Dignus es, Domine, accipere librum, & aperire signacula eius, quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omnibus tribu & lingua & populo & natione. Mox verò subsecuta est vox angelorum multorum, & erat numerus eorum millia millium, dicentium voce magna: Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem statim etiam postea omnis creatura, non solum quæ in celo, sed etiam quæ in terra est, & sub terra, & in mari ore cælonis & uniformi in laudes Agni erupit, & in clamavit. Sedenti in throno & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum. Et quatuor animalia dicebant, Amen. Et viginti quatuor Seniores ceciderunt in facies suas, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.

Hoc nimirum præconium est hoc canticum novum, hæc oratio, hæc adoratio, quæ Paschali huic congruit temporis in quo canimus cum jubilo: Agnus redemit nos, Christus innocens Patri reconciliavit peccatores, & trinitas in consubstantione ceteri Paschalis conformiter eodem cantico dicimus: Verè dignum & iustum est, invisibilem Patrem omnipotentem, Filiumque eius unigenitum toto cordis ac mentis affectu, & voci misterio personare, qui pro nobis æterni Patri Adæ debuit solvit, & veteri piaculi cautionem pro errore detorsit. Hæc sunt enim illa fæsta Paschalis, in quibus verus Agnus ille occiditur, cuius sanguine populi scelus conserantur. Similia quoq; in præfatione Paschali reperuntur. Sed ut plenius hoc canticum intelligamus, tria nobis explicanda sunt. 1. Quomodo, & cur Christus dicatur Agnus, cur etiam deferbatur stare quasi occisus. 2. Quis sit iste liber, post cuius apertionem laudes Agni decantantur. 3. Quare in speciali laudes deponitur videntur omnes creatura in Christi Resurrectione.

Pars I. Primum igitur dignum est animæ diversione, quod Ioannes Evagelista in sua Apocalypsi ferè soleat Christum Dominum nomine Agni intulere, adeo ut vigesies septies nomen illud repetisse inveniat. Si enim agit de Christi potestate & fortitudine, vocat eum *Cornu Agni*, quibus scilicet pugnat, vincit, ventilat ad veteritas nobis potestates. Si de eius sapientia & providentia, vocat eam *Oculus Agni*, quia per illum providet hominibus, eosq; imprecatur. Si de ipso ut Iudice agit, dicit Reges, & Principes, divites & fortes dicturos montibus: *Cadite super nos, & abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni.* Si de Martyribus agit, dicit eos lavisse stolas suas in sanguine Agni. Si de fidelibus agit, dicit: *Beati qui ad*

cenam nuptiarum Agni vocati sunt. Sic de Beatis ait: *Agnus adducet eos ad vitæ fontes aquarum.* Si de Virginibus est mentio, dicit quod sequantur *Agnum quocumque ierit.* Si de Ecclesia est mentio, vocat illam *Sponsam & uxorem Agni.* Si de civitate cælesti sermo est, dicit quod non egeat Sole vel Luna, quia *Lucerna eius est Agnus.* Si de templo illius civitatis, Templum, inquit, non vidi in ea. *Templum eius est Agnus.* Si de beatitudine Sæclorum mentio est, dicit esse inftar *fluvii aquæ vivæ procedentis de sede Dei & Agni.* Denique si de libro prædestinatorum agit, vocat eum *librum vitæ Agni.* Quod si de fundamentis civitatis cælestis queritis, dicit *fundamenta esse duodecim, in quibus inscripta sunt nomina duodecim Apostolorum Agni.*

Agnus verò vocatur Christus, tum ob mansuetudinem eximiam: tum ob perfectam innocentiam, tum ob candorem & puritatem: tum quia eius meritis tanquam agni vellere induimur, & nuditas operitur, tum deniq; quia à Nativitate destinatus fuit ad sacrificium: ut immolaretur pro redemptione hominum. In horum omnium significationem solent à Pontifice Agni cerei benedici in Octava Paschæ, qui olim baptizatis dabantur, cum vestem candidam in baptismo acceptam deponerent Dominica in *Abis:* eius enim loco accipiebant agnum cereum à Pontifice benedictu, ut monerentur, Christum tanquam agnum, cuiusque innocentiam baptismo acceptu ingerit cõservare. Christus etiam quandoque *Leo* vocatur, ut *Vicentius* dicit. *Leo de tribu Iuda,* Nomen verò istud ei convenit, tum ob eximiam fortitudinem, quia diaboli, mortem peccatum, infernumq; devicit: tum ob regni dignitatem, quis sicut *Leo Rex est animalium,* sic Christus Rex est fidelium & Sæclorum omnium, tum ob iudicii potestatem, per quam terribilis erit impiis, inftar Leonis rugitu suo illos percellens. Denique nomen istud maximè ei convenit ob Resurrectionem, propter quam de eo dicitur propheticè: *Catulus Leonis Iuda, requiescens accubavit ut Leo: Quis suscitabit eum?* Oritur est Christus ex tribu Iuda, cuius insigne fuit Leo, & sicut *S. Hieronymus* dicit in Psalm. *Leo terræ est fortis omnibus, & hic solus per confidentiam & securitatem dormit intrepidus: terror omnium vigilans est.* Ita nimirum & Christus, terribilis fuit inimicis licet recumbens, & dormiens in sepulchro, terribilisque custodibus, terribilis de montibus. Dicitur etiam Leo dormire a peritis oculis, & parum dormire, unde solet esse vigilantia symbolum: nam & templis & palatiis Leones appinguntur, quasi fidi & hæc somno custodes. Sic Christus Dominus accubavit ut Leo cum securitate & confidentia & dormivit oculis divinitatis aperitis, & ex quo tempore obdormivit. Addit *Origenes* in e. 49. Gen. hom. 17. *Leontem edomare catulum quasi triana mortuum, vel dormientem, sed tertia die patris rugitu cubile commovente suscitari.* Quod si verum est, aptissime Christo competit: jacenti in sepulchro, quasi in cubili, & virtute

Apoc. 21

Apoc. 22

Viria causa ob quas Christus Agnus dicitur.

Apoc. 5. Cur Christus Leo dicitur.

Gen. 49.

Epiph. in Phisol.

Pausanias.

virtute ac voce Patris in triduo suscitato. Catulus ergo Leonis Christus, qui ad pradam ascendit in Cetece, ac cubit ut Leo in Morre, suscitatus est tertia die, in Resurrectione, & victis hostibus triumphavit in libri apertura. Vnde S. Iohannes merito de eo dicit. *Ece vici: Leo de tribu Iuda.* Sic recte Christi sepulchro in signum fortitudinis Leonem inscripseris, sicut olim etiam factum fuisse legimus in sepulchris virorum fortium: fortissimè enim pro mundi salute occubuit, extimatus; cū fortitudine resurrexit, sepulchram suam immortalitati consecrans, sed etiam aptissimè Agnum crucis triumphale vexillum gerentem eius de pulchro appaierimus, sicut solet Ecclesie mos per antiquas quod & conforme est huic visioni S. Iohannis, qui cum Christum ob fortitudinem vocasset Leonem, mox ei ut Agnus demonstratur, ob victoriam & triumphum quem reportavit per mansuetudinem. Audi S. Bernardum ser. 1. de Palchate: *Leonem Iohannes vidit orantem, & Agnum vidit. Agnus aperuit os suum, & apparuit Leo: Dignus est non amittere mansuetudinem, sed accipere fortitudinem, ut & Agnus maneat, & Leo sit.* Fortis nimirum est & invicta mansuetudo, & innocencia, & tunc primū in Christo Leonis fortitudinem & victoriam agnoscebat cum Agni mansuetudinem in eo spectamus. Vnde etiam apud Prophetam Isaiam, cum Christus Agnus dicitur, Dominator terra simul appellatur: *Emite Agnum Dominatorem terra ad montem filia Sion.* Ideo scilicet Agnus Dominator terra, quia mansuetudine & amore universum sibi orbem subiecit. Reges huius seculi solet eligere ferocia animalia, Aquilas, Leones, Leop. rds, Tyg. des, D. cones, ut potentiam suam ostendant: terroremque incutiant. Noster verò Rex & Dominator pro insignis assumit Agnam, ut clementiam & benignitatem suam ostendat, & ad amorem maliciat. Et hic quidem Agnus sua mansuetudine, feras alias ad se attraxit, mansuecit, & sibi subiecit. *Aquilas*, hoc est superbos & ambitione elatos in sublimem que volantes. *Leones*, hoc est crudelēs & ad iram pronos: *Leopardos*, hoc est deceptores maculosos, variū ingenii, variisque fraudis: *Lep. rds*, hoc est in humanos & feroces nihil pietatis habentes: *Serpentes*, hoc est invidios & venenosos, nisi virtus spirantes: *Lupos & Porcos*, hoc est rapaces & voluptatis ceno immesos. An non vides Agni nostri victoriam, ob quam ei meritū caritatem novum, caritatem triumphale decernitur: *Dignus est Agnus accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & gloriam, & benedictionem.*

Cur Christus agnus est?

Sed cur hic Agnus describitur stans quasi occisus? Equidem stare dicitur Agnus, quia iam vivens est, qui occisus fuit: & qui per mortem iacuit in sepulchro, ad vitam immortalem resurrexit: & qui portabat peccata nostra curvatus, illis nunc exansus stans gloriosus. Deinde, ut dicit S. Augustinus. *Christus stans coram throno Patris, quasi Advocatus*

pro nobis interpellans: *Affuit enim vultus Patris: semper vivens ad interpellandum pro nobis.* Stare etiam adiuvens est & pugnantis, sedere iudicantis: ideo Stephanus in celo Christum stantem vidit, non sedentem, paratum utique ad iuvandum nos in labore certaminis, ut dicit S. Gregorius homil. 9. in Evangel. *Stat quoque paratum ad perfectendum & se inchoatum opus nostra redemptionis, ut explicat Richardus T. ortorius.*

Quod autem quasi occisus cernitur, non significat Christum vere non fuisse occisum aut mortuum, ut ex hoc loco quidam heretici colligere voluerunt. Quidam dixerunt ideo Christum vere non fuisse mortuum, quia verum corpus non habuerit sed tantum phantasticum & apparens, ut asserunt Manichæi: vel quia corpus coeleste & impassibile habuerit, ut Valentinus dixit: Ceterum est Christum vere occisum, vere mortuum hæc heretici suffragatur quod dicitur hic quasi occisus, quia vox illa. *Quasi*, sæpe in Scriptura significat non similitudinem, sed veritatem. Sic dicit S. Iohannes, *vidimus gloriam eius quasi unigeniti à Patre* quis tamen ambigit Christum vere fuisse unigenitū Patris? Sensus ergo est, vidimus gloriam eius, qualē decebat unigenitū Patris. Quapropter Chrysostomus homil. 10. in Ioan. sic ait: *Vox quasi, hoc loco non similitudinis est, sed consuetudinis & designationis certissima.* Quasi dicitur: *vidimus gloriam quam decebat habere unigenitum & dilectissimum eius filium: ut vulgo etiam cum regium comitatum volumus describere, consuevit dicere, accedebat quasi Rex.* Similiter cum hic dicitur: *Quasi occisus*, non significat non fuisse vere occisum; nam Seniores in suo hymno expresse dicunt: *Dignus est Dominus accipere honorem, quoniam occisus est, & edemisit nos in sanguine suo.* Cui ergo dicitur quasi occisus? In primis, quia paucō tempore mortuus iacet & occisus, nam mox tertia die resurrexit, & struitur ac gloriosus. Mors itaque eius, ob celeritatem resurrectionis, non tam mors dicenda videtur, quam brevis somnus. Deinde quasi occisum vidit hic eū S. Iohannes, occisionis scilicet memoris, que sua signa retineat, quinq; vulnerum cicatrices, quibus & veram occisionem probaret, & tamquam nostræ redemptionis precium Patris & eo præsentaret, ut alibi dicemus. Denique tamquam occisus nobis quotidie repræsentatur in sacrificio Eucharistico, in quo ob amplius erunt, sed tantum increante & mystice occiditur & immolatur: in hoc verò mysterio, cum Angelis, tum Seniores, omnisque creatura etiam decantant: *Dignus est Agnus qui occisus est, accipere, divinitatem & honorem, &c.*

Cur quasi occisus

Ioan. 1.

Christus stans coram throno Patris, quasi Advocatus

SE. Cūd videamus quis sit iste Liber, post cuius Pars II. apertura laudes Agno decantantur. De multis libris huius mysterio plenis in Scriptura fit oratio. In quo aperis primis, celebris est Liber Ezechielis scriptus & ipse laudes iagus & fortis, scriptaque erant in eo lamentationes. Agno de- & car. cā. 1. 1. 1. 1.

Liber Ezechielis 2. & 3. *Et carnem. Et vit.* Illam autem librum portavit & expandi coram eo manus missa cœlis, iustusque est illum comedere, hoc est meditari, ruminare, digerere. Hoc scilicet libro inaugurabatur & designabatur Ezechiel tanquam Doctor & Prophetas, sicut in modo libri traditione Doctores inaugurari solent. Et in libro illo continebantur lamentationes, & carmen; & vit. quia peccatoribus lamentum, iustis gaudium, desperatis æternum pronuntiatur erat male dictum, ut explicat S. Irenæus & S. Hieronymus.

Liber I. Ista 8. 2. Celebris etiam est liber ille, quem iubetur sumere Iliias. *Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis, velociter spolia atrabe, cito prædare.* Quid opus tam grandi libro ad pauca illa verba in eolictibenda? Sed in paucis istis verbis grandia continebantur mysteria, ideo grandis liber assumi iubetur à Propheta, hoc est ampla mæbraa circa cylindrum convolvibilis, sicut erant antiquorum libri, qui ideo volumina dicebantur. Omnes scilicet Christi victorie contra demonem & infernum reportatæ his verbis indicantur, que cum fiat innumeratæ, grandi libro scribi mandantur.

Liber Zachariae 8. 3. Celebris quoque est liber & volumen volans, de quo sic: *Et levavi oculos meos, & vidi, & ecce volumen volans longitudo eius viginti cubitorum, latitudo eius decem cubitorum.* Et dixit ad me Angelus. *Hæc est maledictio qua egreditur super faciem omnis terre, quia omnis fur sicut ibi scriptum est, iudicabitur, & omnis iurans similiter ex hac iudicabitur.* Et venit ad domum furis & ad domum iurantis in nomine meo mendaciter, & consumet eam, & ligna eius, & lapides eius. Significabat liber iste, & volumen volans, celerem peccatoribus imminere ultionem que hoc scripta libro erat; quodque supplicium semper imminet capiti sceleratorum, lemperque in aere pendet. Dei tamen tantum expectans, ut sibi peccatoris semper timeant. Viginti autem cubitorum dicitur longitudo eius, & decem latitudo, quia visum est egredi volumen è templo, tanquam è tribunalis Dei cuius templi præfata latitudo erat decem cubitorum, longitudo viginti. D. signabatur quoque iudæa per illam mensuram, quia duplo longior erat, quam latior, & in ea operabat hoc volumen, vnde etiam continens propter rapinas & oppressiones pauperum.

Liber prædicationis 21. 4. Celebris turis est saceris in Scripturis liber prædicationis, qui & liber vitæ dicitur de quo dicitur ad Timotheum Apostolus. quod signaculum hoc habeat. *Cogno vit Dominus qui sunt vitæ.* Hic est liber in volutus adhuc quia quinam in eo scripti sunt, hæc tenus ignoramus, aperiet tandem illum Agnus, & expandet; quapropter dicitur *Liber vitæ Agni*, beati qui in eo sunt concripti per æternam electionem.

Liber 7. Denique, celeberrimus est hic liber signatus sigillis septem, quem nemo dignus invenit est ut solveret, sive in cœlo, sive in terra, sive sub terra, ni

si Agnus qui vicit, & redemit nos in sanguine suo. Sed cum multa apud sacros Interpretes liber iste mysticus propter septem eius sigilla designare reperitur, pauca ex illis proposito nostro apta de libemus.

Dicamus ergo primum, cum S. Bernardo, ser. i. de Paschate, librum istum continere mysteria redemptionis nostræ, septemque sigilla septem esse mysteria que clarant Christi divinitatem. Primum est Matris desponsatio cum Ioseph secundum corporis in Christo infirmitas; tertium est Circumcisio, quarta fuga est in Ægyptum, quinta tentatio diaboli, sextum est scandalum Crucis, septimum est eius sepultura. Hæc sigilla omnia Christus resurgens resolvit & patefecit. In his omnibus erat Deus absconditus & Salvator.

Dicamus secundum, septem sigilla septem esse secreta Passionis Christi, Primum est summa impotentia in omnipotente; secundum summa pœna in impassibili; tertium summa stulticia coram hominibus in Christo, qui est summa sapientia; quartum summa paupertas in Deo divitiarum; quintum summa ignominia in summa maiestate; sextum summa derelictio Dei in summa cum eo unione; septimum summa severitas in summo amore Patris erga Filium.

Dicamus tertium cum S. Hilario præfatione in Psalmos septem sigilla esse septem præcipua Christi mysteria olim in figuris & cæremoniis legalibus abscondita. Primum est Incarnatio; secundum est Nativitas; tertium est Passio, quartum est Resurrectio, quintum est in cœlos ascensio, sextum est Spiritus Sancti missio, septimum est secundus eius adventus. An non hæc sunt sigillata mysteria? Verè sigillatum mysterium in Incarnatione unio duarum naturarum divina & humanae. Verè sigillatum mysterium Nativitatis, in qua reperitur Virgo pariens in stabulo, Deus jacens in fanoga. Verè sigillatum mysterium Passio, in qua reperitur vita moriens, summus spiritus exspirans. Verè sigillatum mysterium Resurrectio, in qua mors & vitæ d. allo confixæ mirandæ, quando dux vitæ mortua venit vitæ. Verè sigillatum mysterium Ascensio chusala tineris & peregrinationis filii Dei, dum propria virtute super cœlos exaltatur. Verè sigillatum mysterium Spiritus Sancti missio, quando cœli d. d. flaverunt à facie Dei Israel, à facie Christi qui ost quæ captivam secum duxerat captivitatem, d. d. dona hominibus, dona utique in igne abscondita & sigillata. Verè sigillatum mysterium eius secundus adventus ad iudicium, quando advocabit cœlum & terræ discernere populum suum, & ignis ante ipsum præcedet. Quis poterat mysteria ista omnino referare nisi Agnus, nisi ipse Christus qui ubi à morte & inferis resurrexit, librum cuius ingenti coram mundi stupore reseravit, dato hominibus mysteria sapientie suæ manifestavit. Vnde & post Resurrectionem discipulis seorsum aperit, & eis Scripturas de se loquentes eis ad hæc incognitas &

Quidam signet hunc librum 7 sigillis signatus Resp. 2.

3.

3.

Psal. 100.

Psal. 98.

per die quadraginta apparet. de his frequentem ergo hoc canticum novum tunc renovaverimus, instituit sermonem, ut perfectè eos instruat de omnibus mysteriis.

Merito igitur apertè per Agnum libro viginti quatuor Seniores (per quos intellige Patriarchas & Prophetas, & in illis omnes Sanctos illustriores tam novi, quam veteris Testamenti) cantabant canticum novum in laudem Dei & Agni. Vtique cantici huius materia erat nova, nimirum nova Christi Incarnatio, Passio, Redemptio, & Resurrectio: nova & celestis doctrina, nova lex, nova sacramenta, nova promissa, nova gratia, nova gloria: nova novi libri tot mysteriis pleni & antea obfigurati referatio, in quo nova Christi & Ecclesie victoria de suis hostibus cõscripta erat. Sic Christo novo Victori novè debebatur Epinicion, De quo Rupertus sic dicit: Canticum novum dicitur, quia novum fuit, Etium Dei hominem fieri, & crucis mortem subire: novum fuit, resurgere & in caelum ascendere: novum, remitti peccata, & Spiritu Sancto visibiliter signari homines novum accipere sacerdotium sacra oblationis, & regnum expectare immensa re-promissionis. Sed & propterea novum canticum dicitur, quia est eximium & inaudissimum, nullius absque fastidio repetendum, continens in novationem & glorificationem Christi, nostramque per eius Resurrectionem: ideo & in finem usque servatum cum Senioribus reperit Ecclesia, & cum Angelo

osculatus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.

Adverte porò, quod sicut septem erant sigilla libri, ita in isto cantico septem elogia dantur Agno: oculo ea referant, & septemplex laude celebratur. Commemoratur enim Virtus, Divinitas, Sapientia, Fortitudo, Honor, Gloria, Benedictio. Et attende quæ consonant & correspondant omnia elogia in compendiam mortis & occisionis Agni.

- 1. Dignus est Agnus accipere Virtutem, quia pro nobis sustinuit tantam infirmitatem.
- 2. Dignus est accipere Divinitatem, sive ut manifestetur eius divinitas per hominum prædicationem, quia fuit opprobrium hominum.
- 3. Dignus est accipere Sapientiam, quia per tot illusiones stultissimus virorum est reputatus.
- 4. Dignus est accipere Fortitudinem, quia tanta fuit imbecillitatis, ut sub Crucis onere faulceret, & deficeret.
- 5. Dignus est accipere Honorem, quia ab omni statu fuit exonoratus, & ut scurra denudatus.
- 6. Dignus est accipere Gloriam, tanta ignominia coronatus, habitusque tanquam Rex inglorius & Theatricus, seu Histrionicus.
- 7. Dignus est accipere Benedictioem, tot maledictis in supplicio Crucis oneratus.

An non in Resurrectione patelet eius Virtus, eius Divinitas, eius Sapientia, eius Fortitudo, eius Honor, eius Gloria, eius Benedictio? Merito

Pars III De occasione laudi Dei in omnibus creaturis

Exod. 15.

Indic. 5. Reg. 2.

Isai. 38.

Canticum ex altate eius in secula. Ostendamus in particulari, ad Christum. Benedictioe debent Angeli Domini Dominum, sicut etiam tamquam electi primi Resurrectionis Dominica surgentis.

Miserere

Quare novum Canticum

Elogia Agni ex cantico.

Miserere

in choris Angelicis numerum quicquid reddidit, dum nos revocat ad celestes sedes.

2. Benedicere debent Sol & Luna Domino, benedicere & Stella caeli Domino, logubrem amicum deponendo, Audire lucis resurgente. Caeli olim tantum fuisse gaudium in Christi Resurrectione, assertum nonnulli ex SS. Patribus, ut Sol praecipua caeli lampas tribus horis solitam ostendi legem praevenerit, & insolito radiorum ardore orbis circumterit. Sic loquitur S. Greg. hom. de Paschate. Similiter S. Chrylogus serm. 82. fuit, ut sol qui se Domino compateretur, abisset rat, claritate enim resurgeret Dominus, ante tempus occurreret. Quot suo commoveretur. Audire, ipsam mortem suam, quam mortificaverat claritatem. ut conlugeret auctori suo, ante lucanus erupit: Et qui ante non fuerat, nunc ipse natum praevenerit fugaturus, ut reddat lucem hominibus, quos terror Dominicae Passionis miserat. Audi etiam Anasilium Sicutam l. 4. n. 1. ex. et eo Sol tanquam verus Christi typus simul et Christo eius miserescens, passus est: Et cum de se ipso impetu a eius anima ex corpore simul et a de se ipso. Ex eo est: suo corpore: Et cum Christi subisset reser. 23. fuit, utiam Sol cum eo fulserit nocte adveniente. Vnde et a Christi ex oriente & surgente a mortuis manet una Sabbataria, una cum eo oritur etiam Sol a terra die faciens. Hec ille. Quapropter si sepulchro lotue quia Solem stare fecit, ut v. d. horam de hostibus consummatam reponeret. Solis imago in culpa fuit lymbolum gloriae eius: imulo magis Christi sepulchro in culpa potest, quando quidem Sol eius typus fuerit, & in omnibus ei obtemperant, cum coedificiens in aeternis, cum eo resurgens gloriosus.

3. Benedicat terra Dominum, laudet & super exaltet eum in saecula, quia eius sanguine fuit rigata, eius corpore in sepulchro jacente sanctificata, eius virtute, concussa ad terrendum impios, ad consolandum pios, sacrumque depositum mox reddidit redivivum, quod ad tempus suu tenebat gremio recedendum. O felix terra, illos produens flores de quibus in Canticis dicitur: Flores apparuerunt in terra nostra! Quinam flores illi? Audi Bernardum: Resurrexit caro Christi in Resurrectione, hic primus & maximus flos. Christus Nazarenus, flos campi, lilyum convallium. Apparuit et flos primus, sed non solus: nam & multa corpora Sanctorum surrexerunt, & quasi lucidissimi flores apparuerunt in terra nostra: venerunt enim in sanctam civitatem, & apparuerunt multis. Benedicat quoque montes & colles Domino, & universa germinantia in terra Domino. Quare montes & colles? Quia produxerunt aromata, quibus unctus fuit corpus Domini. Quia in his post Resurrectionem apparere dignatus est Dominus. M. s. enim sunt ab Angelis & mulieribus discipuli in aliam, in monte ibi visuri Dominum, qui prius in monte Sion se videndum & palpandum praebuerat. Hi sunt o. ces visionis benedicti Domino, in quibus videt suas, & videtur ab illis. Quare etiam universa germinantia

Quia germinante & resorcere carne Christi de sepulchro, omnia germinant & flore vestiantur. Audi S. Ambrosium serm. 2. de Pentecoste. Sic post hyemalis rigoris frigidam quodammodo sepulchrum pullulatae elementa omnia festinant, ut resurgente Domino & ipsa consergent. Nam utique ex Resurrectione Christi aer salubrior est, Sol candidior, terra fecundior: ex eo succulit in fructum, herbae crevit in segem, vincta patebit in palmitem. Hoc etiam est quod canimus in Paschali cantico.

Ecce renascens restatur gratia mundi. Omnia cum Domino dona reddisse suo.

4. Benedicant fontes Domino, benedicant, maria & flumina Domino. Quare fontes & flumina? Quia fontium vel fluminum aquae nunc speciali & mystica prece consecrantur, ut representent Christi sepulchrum & Resurrectionem, dum per Baptismum fideles reddunt vivos & regeneratos quasi resurgentes a peccato, ob quod erant mortui. Vnde dicit Apostolus: Conspulsi estis in baptismo, in quo & reuixistis per fidem operationum Dei, qui resuscitavit eum a mortuis. Riterum: Conspulsi sumus enim ille per baptismum in mortem, ut quemodo Christus surrexit a mortuis per gloriam; ita & nos in novitate vitae ambulemus. Vnde & trina merio in Basiliano tres dies sepulturae Christi repraesentat. Mare quoque specialiter benedicere debet Dominum duplicatione. Prima, quia ad mare Tyberiadis mox a Resurrectione se iterum manifestat discipulis, & de piscibus quos ministravit eius aqua, dignatus est comedere, ut certiores redderet discipuli de vera resurrectione. Secunda, quia memisse quodammodo debet Ionae, qui gremio suo quasi sepulchro conditus post tres dies reddidit vivum, fuit autem ille insignis typus Christi praedicantis, mortis, resurgentis. Sicut enim Ionas missus a Deo fuit in civitatem magnam Ninive, ut ei Dei iudicium & poenitentiam annunciatet: sic & Christus eadem ob causam missus fuit in hac magna civitate mundi. Item sicut Ionas optat ut Nautae cum in mare deiciant, sicque alii salventur eius morte: Sic & Christus Dominus seipsu offert voluntarie morti, ut mortis periculo omnes nos erumat. Deinde sicut Ionas in ventre ceti orans in clamat. Proieci me in profundum in corde maris, omnes gurgites & fluctus tui super me transferunt, & exegit: Abieci sum a conspectu ocalorum tuorum, verum tamen respice super me: videbo templum sanctum tuum. Item & Christus Deo Patre in clamat: Omnes fluctus tui & gurgites super me, tota scilicet tempestas huiusmodi indignationis concepta propter peccata orbis: Deus meus ut quid dereliquisti me? Statim vero & at Ionas in mare merus fuit, cessavit tempestat, sic & ubi Christus se morti obtulit, dolentibusque passibus suis immeris fuit, divina misericordia futor placatus est, ut utique dicere quod Ionas: Deus meus respice super me: videbo templum sanctum tuum.

Coloss. 2. Rom. 6.

Cur non respiciat deus nos benedictos Dominum.

Isa. 2.

Psalm. 43.

Psalm. 21.

PARS III De occasione laudis Dei in multis reasurris

Exod. 15.

Judic. 5. Reg. 2.

10. 1. 1. 2. ai. 38.

Flora vnde de hoc Hov Pasch. 10. 1. 1. 2. h. 2. 4.

antick metori Chori in re- genis.

maior

melior mihi mors quam vita: melior utique non solum illi, sed & omnibus qui per eius mortem æterna fructuri erant vita. Vtcrius, sicut cetus excipiens Ionam, haud devoravit eum, & licet famelicus foret, haud potuit eicam hanc attingere in nocentem. Sic & Christus mortis hiantæ ore excipiens nullum passus est ab ea nocentem, nec mors devoravit eum, aut vinculis suis detinere potuit, quia erat inter mortuos liber. Denique, sicut Ionam tertio die evomuit cetus; sic & tertio die è visceribus & corde terræ, è sepulchro & inferis gloriosus exivit Dominus, sicque Dux vita mortuos regnavit vivus. Propter hæc omnia quæ circa Ionam in typo Dominicæ mortis & resurrectionis gesta sunt, ipse Christus remittit ludæos ad Ionam: *Generatio adultera signum quærunt, & non dabitur ei signum, nisi signum Ionæ. Propheta sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terre. Merito igitur mare benedicere debet, & exultare in Domino, videns Ionam suum, quem rediit vivum in litus, dedit nulla amplius tempestate iactandum, nullis fluctibus involvendum. Vade mox à Resurrectione apparet discipulis ad mare Tiberiadis, sicut Iesus in litore, inquit Evangelisti. Illi laborabant in mari, ipse stabat in litore. Rationem affert Gregorius hom. 24. in Evang. Quid mare designat, nisi præter seculum, quod, sicut casum & unumlibus & mundus visæ corruptibilis illud? Quod per solitudinem lateris nisi perpetuitas quietis æterna figuratur? Quia igitur dispersi adhuc fluctibus inermant vite mortalitatis, in mari laborabant. Quia autem Redemptor noster hæc corruptionem carnis excesserat, post resurrectionem suam in litore stabat. Alteram addit mylticam rationem Sanctus Chrysologus his verbis serm. 78. Post illam terris in expertam tremendam cœlis, inaudiam saculis, in feris non ferendam tempestatem Dominica Passionis, venit ad mare Dominus, & discipulos nocturnum in tenebris reparavit stantibus. Stetit autem in litore, ut firmaret dubia, iactata compesceret, turbata comparet, & ut Ecclesiam in qua discipuli amaris iactantibus suis ad fidem fidei suæ reduceret stationem. Nam solo recedendo fuerat ad præterea & eos si a caligo, qua non solum visum corporis, sed & ipsum mensu cavabat obtutum, nec sibi erat litus fidei, portum salutis petere, vel repere navigantes.*

3. Benedicant inferiores partes terræ Dominum, quas mortens Dominus penetravit, dum anima à corpore separata fuit, divinitati tamen inseparabiliter coniuncta Benedicant spiritus & anima iustorum Domino, qui eas visitavit, benedixit, illuminavit, & in resurrectione secum eduxit. Cantent cœlitum novum, inferi & limbus, quia novum suscipiunt hospitem, novam Triumphatorem, quia id speciali commemoratione divinum videntur. In nocte beatissima gloriosissima Resurrectionis Domini, dum S. Gertrudis ante matutinas devotius orationi incumberet, apparuit ei Domini.

in ineffabili gaudio repleta sunt, agnoscetes completa iam esse vota omnium creaturatum, quæ agemiscabant & parturiebant liberatoris sui gloriam. per resurrectionem eius consummandam. Tunc exultabant dum in nomine Iesu omne genu flectitur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Adhuc hodie exultare debent, & benedicere Deo, & Agno spiritus & animæ iustorum in inferiis terræ partibus agentes, hoc est in locis purgatorii. Hæc loca Christus etiam à morte, mox visitavit, & absque dubio plures tunc inde spiritus secum eduxit, ut adimpleretur illud Prophetæ: Tu autem in sanguine testamenti eduxisti vinthos de lacu in quo non erat aqua. Sed & quotannis in die resurrectionis suæ, merito sui sanguinis specialiter purgatorium visitare, & multas eo die animas inde liberare non ambigimus; ita ut continuo renovetur ibidem gaudium antiqui triumphii eius, quod delectis chirographum deceret, omnemque obligationem ad pœnam, expoliavit Principatus & Potestates, in cœlum secum animas educendam. Merito ergo S. Iohannes vidit omnem creaturam; non solum quæ in cœlo aut in terra, sed etiam eam quæ sub terra est, in clamantem sedenti in throno, & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum.

Soli demones & damnatorum animæ gaudii & felicitatis resurrectionis suæ exprecres, soli illi spiritus reprobii & creaturæ æternæ maledictioni obnoxii non possunt Deo & Agno benedicere. His nihil profuit mors & sanguis Agni, nihil profuit eius ad inferos descensus, nisi ad maiorem confusionem & pœnam. Nullum utique inde liberavit, licet enim dicat S. Petrus, quod Christus huius qui in carcere erant spiritibus veniens prædicavit, qui increduli fuerant al quando, quando expectabat Dei patientia in debui Noe; Hoc tamen non est intelligendum de damnatis, sed de animabus illorum qui oppressi diluvii aquis egerunt penitentiam in fine vite, licet aliquando inceduli fuissent. Erant ergo hi in limbo cum aliis iustis, & intellexerunt beneficium sibi præstitum per Christi passionem, ipsomet Christus nunciante, cum mortuus quidem secundum carnem, vivens autem spiritu, sive anima illuc descendit. Quapropter addit S. Petrus: Ideo & mortuus prædicatum est Evangelium, ut iudicentur quidem secundum hominem in carne, vivant autem secundum Deum in spiritu hoc est, ut intelligant quamvis carne iusti puniti fuerint aquis diluvii, se tamen beneficium Christi spirituali & beata vita postea viduros. Cui verò omnibus in limbo Christus idem beneficium annunciarit, de illis tamen specialiter sic mentio, qui in fine vite conversi sunt tempore Noe, quia id speciali commemoratione divinum videntur.

In nocte beatissima gloriosissima Resurrectionis Domini, dum S. Gertrudis ante matutinas devotius orationi incumberet, apparuit ei Domini.

Mat. 22.

Philip. 2.

Zach. 8.

Apo. 5.

Inferni gaudii surrexi- nus expe- r

1. Pet. 3.

1. Pet. 4.

Exempli

Dominiatus florens & amoenus in gloria divina... cula seculorum, ut eas dignetur suae resurrectionis & beatitudinis efficere consortes.

CANTICVM TRIVM PVERORVM.

PARS I.

Quomodo

caeli Em-

pyreum,

lyderen,

benedicite

Domini

in Resur-

rectione,

recedens,

Non solum Matre Matri congratulamur hoc tempore paschali, nec solum discipulis, aut mulieribus, aut aliis qui fuerunt obsecrati & participes gaudii Resurrectionis: sed etiam mutis & insensibilibus creaturis congratulamur; quia totus mundus per hanc Christi Resurrectionem quodam gaudio est perfusus, & in Christo resurrexit, ac renovatus est, dicente Sancto Ambrosio in libro de Fide Resurrectionis, Resurrexit in eo mundus, resurrexit in eo calum, resurrexit in eo terra. Erit enim calum novum, & terra nova. Hinc & illa Oratio Ecclesiae: Deus qui per Resurrectionem Filii tui Mundum latificare dignatus es, &c. Olim canebatur solummodo: Deus qui per Resurrectionem Filii tui familiam tuam latificare dignatus es, Sed quia nimis id coarctatum erat, immutata est Oratio illa ab Ecclesia secundum diuinitatem hanc priorem formam. Hinc iterum canit Ecclesia: In Resurrectione tua Christe, alleluia: Caeli & terra laetentur, alleluia. Oportuit ergo hoc tempore per Canticum trium puerorum omnis creatura excitatur ad laudem & gaudium. Et licet hoc calibet attingimus, nunc plenius exponemus.

Primus, invitatur merito Caelum supremum in quo Thronus est gloriosus Divinitatis cum Angelis incolis suis, & Virtutibus caelestibus, ut in Resurrectione Domini specialiter benedicant Dominum: quia hi primi fuerunt testes huius Resurrectionis, & primi Nuntii de caelis missi, ut canunt nuntiant hominibus. Idem apparent in candidis vestibus circa sepulchrum, luce & gaudio perfundentes locum tristitiae & morosis, terrentque hostes Christi instar fulguris coruscantis. Et absque dubio multitudo Angelorum adfuit laudantium Deum in hac Resurrectione, quae secunda Christi Nativitate (de qua etiam scriptum est. Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te, interprete Sancto Petro in Actis) sicut multitudo adfuit eorum in prima Nativitate gloriam Deo decantantium, quia non minus laetitia inest Resurrectioni, quam Nativitati. Hi sunt Custodes Regis Pacifici, Custodes Lectuli Salomonis nostri, numero si uique & fortissimi, & ad bellum bellicissimi, ad vigilantes ne forte Rege suo resurgente hostes eius aliud corpus inferrent in eius Lectulum & Sepulchrum, ut crederetur non resurrexisset. Putant nonnulli inter hos Angelicos Spiritus primarium fuisse Gabrielem, ipsumque eum omnibus elementis & creaturis, cum Angelorum millibus, cum civibus regni caelestis, cum Spiritibus & animabus iustorum in purgatorio; utique pro illis orent & adorent viventem in sa-

Aliud. Audi ulterius. Dum eadem die Resurrectionis Dominicae Virgo Gertrudis magna devotione & intentione sese prepararet ad cantandas maritimas in gloriam Dominicae Resurrectionis, & inchoaretur invitatorium Alleluia, dixit ad Dominum: Doce me instructor benignissime qualis devotione te laudare possim per Alleluia, quod toties in festo isto reperitur, Respondit Dominus Poteris convenientissime me per Alleluia collaudare in unione laudis super caelestium civium, qui per idem jugiter collaudant in caelo. Et adiecit Dominus: Nota quod in illa dictione, Alleluia, omnes vocales inveniuntur prae ter vocalem. O qua dolorem significat, & pro illa duplicatur prima vocalis scilicet, A. Per illas ergo vocales lauda me, in unione illius excellentissima laudis, qua omnes Sancti conubilantes, extollunt praevisionem delectationem divini influxus mei in mea deservit humanitatem tam immortalitatis gloria sublimatam pro multitudine amaritudine Passionis & mortis quam sustinuit propter humanam salutem. Hac iterum lib. 4. cap. 27.

Concludo, & postremo adhortor omnes illos homines, ut in die Resurrectionis sacrae benedicant Deo & Agno, benedicant Filio Dei, laudentque deus qui retulgent decantent cum caelo & terra, cum omnibus elementis & creaturis, cum Angelorum millibus, cum civibus regni caelestis, cum Spiritibus & animabus iustorum in purgatorio; utique pro illis orent & adorent viventem in sa-

Rational. Evang. O o o

quae nobiscum, & pro nobis; Domino benedicite, O o o

Angeli

primi in

caelis

Christi

Resurrexerunt

quia per Domini Resurrectionem vestrae ruinae re-representatur claritas, in eius velocitate agi- reparabuntur nobis assumptis vestram societate- litas, in eo quod sine alteratione permanet im- passibilitas, in eo quod omnia loca pervadit, in- passumque vitrum penetrat subtilitas.

Calum siderum cum Sole & Luna & Stellis suis, ut in Resurre- tione Domini specialiter benedicitur Dominum.

Sol benedicitur Christo in Resurre- tione.

Chrysolomus sermo de Resurre- tione.

Secundo, merito invitatur Caelum siderum cum Sole, Luna, & Stellis suis, ut in Resurre- tione Domini specialiter benedicitur Dominum. Sol utique & Luna & Stellae benedixerunt Do- mino in eius Passione, dum per tres horas lumen suum retraxerunt, in execrationem iudaici sce- leris impiorum sese usui denegantes, & in fa- vorem Domini sententiam contra eius hostes pronuntiantes. Sic & in Resurrectione specia- liter Sol benedixit Domino, quia asserit Sanctus Petrus Chryologus, & Sanctus Gregorius cum nonnullis aliis, Solem ipso die Resurrectionis prevenisse solitam oriendi legem tribus horis, sed quod tribus horis obscuratus sit in Passione. Sic hac de re loquitur Beatus Chryologus: Sol qui per tres horas, ut Dominus comparatur, abse- sorat, claritate, cum resurgat Dominus, ante dem- pnis occurrit: & qui ut suo commoretur auctori, me- ridianam mortificaverat claritatem, us conjurget auctori suo evidens tenebris ante lucanum erupit: & qui ante fugerat, nunc ipsam noctem prevenit fuga- turus, ut reddat nos lucis horas, quas transitu Domini- nica Passione invaserat. Hae ipse. Eandem sen- tentiam sequitur Michael Ayguanus, vulgo di- ctus Doctor Incognitus in Psalmos, & in favo- rem huius sententiae illum versum explicat. Psal- mus. Nox sicut dies illuminabitur, sicut tenebra eius, & lux eius. Quasi his verbis praeviderit & prae- dixit Pfaltes, quod sicut tenebrae Passio- nis tres illas horas perdidit, ita lux Resurrectionis tres illas horas reddiderit, Sole cursum suum sol- tum praeveniente.

Quicquid sit de hac sententia, ex eo saltem ca- pite Sol Domino tunc benedixisse specialiter censetur, quod speciali claritate mundum illu- stravit. De qua re sic loquitur Divus Maximus, de Paschate: In Resurrectione Christi omnia Elementa gloriantur, nam & Solem ipsum arbitror in hac die clariorem solito fuisse. Ita ipse. Cui confor- mo est quod canit Ecclesia tempore Paschatis: Clavo Paschali gaudio Sol mundo nitet radio, Cum Christum iam Apostoli Vistu cornunt corpore.

Iure igitur merito hoc paschali tempore, dicimus: Benedicite Sol & Luna Domino, benedicite Stellae Ce- li Domino, occurrente cum luxuria Conditori vestro e tenebris resurgenti, & nova luce omnia temper- genti, occurrite, inquam, & ei quo potestis mo- do vos congratulari significare, & nos excitare, ut illum vobiscum benedicamus. Cumque Sol in qualitatibus suis figura sit Christi resurgenti, benedixit Domino, dum mittitur Spiritus S. ab immo & nostrae resurrectionis, idcirco advocatur nunc in consortium divinae laudis. In illo enim representantur dotes Corporis Christi gloriosi, quibus & nos communicabimus. In eius splendo-

re representatur claritas, in eius velocitate agi- litas, in eo quod sine alteratione permanet im- passibilitas, in eo quod omnia loca pervadit, in- passumque vitrum penetrat subtilitas. Tertio, merito invitatur Caelum acreum cum suis meteoris & incolis, imbre, rore, pruina, ven- tis, aestu, frigore, nivibus, ignibus, fulgure, nocti- bus & diebus, luce & tenebris, ut specialiter be- nedicanter Domino in eius Resurrectione, qua- tamquam Dominum aeris & aetheris, ventorum- que & ignis, excluso Aeolo, Vulcano, Iunone, Iove, & aliis falsis Diis, qui his oribus domi- nari & praesidere erronee fingebantur a Pseudo- sapientibus. Dicamus ergo, Benedicite omnis imber & ros Domino, omnes spiritus Dei Domino, ignis & gelu Domine, & in eius Resurrectione cum agnos- cite Dominum.

Atque ut hic aliquid specialiter de his adiu- gamus, attende quam bene & quam oportune, Imber & Ros, ac Spiritus Dei, sive venti spiran- tes, invitatur quoad benedicendum Domino, sicut quandoquidem ipse est ille Doctor Iulianus, qui resurgendo facit descendere imbrem mausti- num & serotinum, ut terra arida cordis nostri fructum suum, ut dixit Propheta Joel. Ipse est, qui ventum australem immittit in Hortu pon- tae, ut fluant aromata illius; & de factis mittit spiritum suum in specie venti consuetis do- mum, in qua sedebunt Apostoli, ut eos repleat spiritu vehementi, quo valeant cum zelo & im- pulsu suos sternere hostes, auramque gratiae fi- delibus afflare, & peccati venenosum aerem pur- gate. Propterea mox a resurrectione dans eis po- testatem remittendi peccata, insufflavit in eos, & dixit: Accipite Spiritum sanctum, quorum remi- seritis peccata, remittentur eis. Ecce ergo Spiritus Dei, qui benedicit Domino, status ille odoriferus per aerem ab ore Domini in discipulos inpi- ratur.

Quam bene quoque & quam opportune ignis invitatur & aestus ad benedicendum quoad Do- mino, qui resurgit ut ignem mittat in terram, quem vehementer cupit accendi. Idcirco Sabbato Resurrectionis solemniter ritu novus ignis accen- ditur, & benedicitur, lucis novae noviq; aestus di- vini amoris symbolum praclarum. Quo & signifi- ficatur, quod ex nunc hiems frigus, & gelu be- nedicitur Dominum, ad eius praesentiam sece de- tes, & calori ac aestui locum dantes, ut fructificet terra nostra, & adimpleatur illud Cantico- rum: Iam enim hiems transit, imber abii & recessit, surge amica mea & veni. Et certe de facto ignis conle- ur immo & nostrae resurrectionis, idcirco advocatur nunc in consortium divinae laudis. In illo enim representantur dotes Corporis Christi gloriosi, quibus & nos communicabimus. In eius splendo- re representatur claritas, in eius velocitate agi- litas, in eo quod sine alteratione permanet im- passibilitas, in eo quod omnia loca pervadit, in- passumque vitrum penetrat subtilitas.

Nox, Dies, Dom., Resurr.

Nox, quae, sicut, loban, visio, nico, nico

Quomodo, Imber & Ros, invitantur ad benedicendum Domino, sicut quandoquidem ipse est ille Doctor Iulianus, qui resurgendo facit descendere imbrem mausti- num & serotinum, ut terra arida cordis nostri fructum suum, ut dixit Propheta Joel. Ipse est, qui ventum australem immittit in Hortu pon- tae, ut fluant aromata illius; & de factis mittit spiritum suum in specie venti consuetis do- mum, in qua sedebunt Apostoli, ut eos repleat spiritu vehementi, quo valeant cum zelo & im- pulsu suos sternere hostes, auramque gratiae fi- delibus afflare, & peccati venenosum aerem pur- gate. Propterea mox a resurrectione dans eis po- testatem remittendi peccata, insufflavit in eos, & dixit: Accipite Spiritum sanctum, quorum remi- seritis peccata, remittentur eis. Ecce ergo Spiritus Dei, qui benedicit Domino, status ille odoriferus per aerem ab ore Domini in discipulos inpi- ratur.

Invita- tur ignis, & aestus ad benedicendum quoad Do- mino, qui resurgit ut ignem mittat in terram, quem vehementer cupit accendi. Idcirco Sabbato Resurrectionis solemniter ritu novus ignis accen- ditur, & benedicitur, lucis novae noviq; aestus di- vini amoris symbolum praclarum. Quo & signifi- ficatur, quod ex nunc hiems frigus, & gelu be- nedicitur Dominum, ad eius praesentiam sece de- tes, & calori ac aestui locum dantes, ut fructificet terra nostra, & adimpleatur illud Cantico- rum: Iam enim hiems transit, imber abii & recessit, surge amica mea & veni. Et certe de facto ignis conle- ur immo & nostrae resurrectionis, idcirco advocatur nunc in consortium divinae laudis. In illo enim representantur dotes Corporis Christi gloriosi, quibus & nos communicabimus. In eius splendo-

Denique, quam bene & quam opportune lux & Lux & tenebrae, nox & dies invitatur hoc tempore Tenebrae paschali

paschali ad benedicendum Domino, quandoquidem verum sit de Resurrectionis nocte: *Nox illa factus dies illuminabitur: Nox illuminatio in deliciis meis.* Hinc et ille cantus celebris in Praeconiis Paschali: *Hac est nox qua peccatorum tenebras colu- ne illuminatione purgavit. Hac est nox qua hodie per universum mundum in Christo credentes, à vitii: sa- culi & caliginis peccatorum segregatos reddidit gratia, socias sanctitati. Hac est nox in qua destructis vincu- lù mortis Christus ab inferis videtur ascēdis.* Ac post- modum addit & capit ibidem Ecclesia cum exclam- atione: *O vere beata nox, qua sola meruit scire tē- pte & horam qua Christus ab inferis resurrexit. Hui- us igitur sanctificatio noctis fugat scelera, culpae la- borat. & reddidit innocentiam lapsi ac maestis latitias, fugat odiā, concordā am parat, & curvat imperia!* Rursum post pauca exclamat: *O vere beata nox qua expoliavit Aegyptios, ditavit Hebraeos! Nox in qua cecidit caelestia, humani divitiā iunguntur.* Quae omnia plena sunt pietate, plena gaudis, plena my- steriorum, & meditatione dignata ut in horum con- sideratione meritò hoc tempore dicamus: *Benedi- cisse noctes & dies Domino, benedicite lux & tenebra Domino.* Idē & antiquitus ad hanc noctem reme- morandum, Missa celebrabatur in nocte Resurre- ctionis & Cereus paschalis benedicebatur, horum omnium Mystericum Memoriale solemne. Sicut autem noctē illam beatam praedicat Ecclesia, quae tot mysteris benedixit Domino, & nos ad idem invitat: sic & Diem resurrectionis praedicat bea- tum, & solemni salutatione quotannis veneratur cum júbilo infansans:

*Salve secula dies toto venerabilis aeo,
Qua Deus infernum vicit, & astra tenet,
Qui crucifixus erat Deus, ecce per omnia regnat,
Dantis Creatori omnia creata presem.*
Hic ergo repetere possumus, ob Resurrectionem Domini, *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in saecula.*

PARS II.
Quomodo de Ele- menta cui- suu Inco- lu ben- dicitur Domini in Resur- rectione. Qualem laetitiam & gloriam in Resur- rectione in mudo exi- sant.

viva. Quod quidem fiet virtute huius resurre- ctio- nis primae, qua Primogenitus mortuorum Chris- tus resurrexit de quare loquitur Apostolus. *Christus resurrexit à mortuis, primitia dormientium, quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurre- ctio mortuorum.* Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Quantum ad Montes & Colles & universa ger- minantia, censentur quotannis benedicere Do- minum in Domini Resurrectione. Propterea ca- nit solemiter Ecclesia:

*Eccere venascentis restatur gratia mundi
Omnia cum Domino dona reddisse suo.
Namq. triumphanti post vrsilia tartara Christo
Vndiq. fronde nemus, gramina flore juvenit.*
Vltimò adverte, quòd meritò invitatur Montes & Colles ad benedicendum Domino tempore paschali, quandoquidem Dominus Montes & Colles elegerit, in quibus post Resurrectionem suam illius testimonium exhibere discipulis suis, ut agnoscerent & benedicerent Dominum suum, omni infidelitatis nube iam discussa. Propterea ap- paret eis congregatis in monte S. & item in monte Galilee, denique in monte Oliveti in Ascensio- ne. Et aliàs frequentius eos alloquitur in monti- bus, per dies quadraginta apprensus eis, & loquens de Regno Dei: cum eam in montibus solitus fue- rit orare & docere, cum illis montes illos revisit, antequam ad Patrem ascenderet, & quae docue- rat, repetit, & replicavit.

*Quid, meritò invocatur Elementum aquae ad benedicendum Domino in eius Resurrectione: Benedicite Fontes Domine, maria & flumina Domi- no, benedicite cetera & omnia qua veniunt in aquis Domino. Quare Fontes cū aquis debent benedicere tunc specialiter Domino? Quia electi sunt ad primum Mysterium & Sacramentum totius fidei, symbolum mortis & resurrectionis Domini, ad Baptismum scilicet de quo dicit Apostolus ad Rō. 6. An ignoratis, Fratres, quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Conspiculi enim sumus cum illo per Baptismum in morti, ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitae ambulemus. Si enim complantati sumus similitudini mortis eius, simul & Resurrectionis erimus. Quod idem as- serit ad Coloss. 2. Conspiculi ei estis in Baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qua sus- citavit illum à mortuis. Propterea mox à Resur- rectione suos Christus misit Discipulos ad Fon- tes & flumina, ut ex illis aquam educant ad Ba- ptismi gratiam toto Orbe effundendam ipsius virtute. Ex tunc enim dedit eis potestatem bap- tizandi, in monte Galilee eis apprensus, & dicens: *Mat. 28. Ite, decete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti.* Hinc etiam est quod in privilegio festi Resur- rectionis Ecclesia tanta celebritate Fontes Ba- ptismales renovat & benedicat, immittens in il- los*

Cor. 15.
Montes & Colles & uni- versa Germinantia in die Resur- rectionis Domini. Christus in dier- sibus mon- tibus ap- paruit.
Invoca- tio aqua in Resur- rectione.
Quomodo aqua bene di- citur in Resur- rectione.
Mat. 28. Renova- tio Fon- tium Bap- tismales

los Ceretum paschalem, quinque globis diversi minum benedixerunt quo poterant signo, & ab eo coloribus adornatum, & luce nova fulgidum. untes cum licentia. Viri sancti gaudio quodam hic designat Christum redivivum cum quinque perfusi sunt, quod testati sunt miris ibi lusu. Hinc notis vulnatum, qui baptismo & aquis virtutem populus consuetus ad hoc miraculum totus attos indit ad producendum vitam novam, & gratiam nitus sedit ad pedes Antonii, cum in spiritu exhiac lucem his qui ad illum accedunt cum fide moris & resurrectionis eius. Quapropter antiquitus norant Deum pisces, quam hominis. Tantam autem multa fiebant miracula, dum Euntes renovarentur, sive in Paschate, sive in Pentecoste, sive, ut post virtute concionatus est, ut multi compungeantur, & haeretici converterentur. Sic habent in aliquibus Ecclesiis etiam solitum fuit, in Vigilia Epiphaniae, de quibus miraculis egimus in Chronica Maiorum, & vita Sancti Antonii Pagiilia Epiphaniae, de quibus miraculis egimus in Candelabro mystico, tract. de Bapt.

Refert Paschasius in Epistola ad S. Leonem (Quae habetur inter opera S. Leonis) in Sicilia in quodam vico Melinas dicto Fontes Ecclesiam singulis annis in Vigilia Paschae miraculose impletos fuisse quamdiu aliqui erant baptizandi; statim vero omnibus baptizatis eadem aqua deperibat, nec amplius apparebat.

Simile Baptisterium erat in Lycia Provincia in Pago Cedebratis quoddam seipso implebatur aqua in die Paschae, & durabat usque ad diem Pentecostes, tunc vero evanescerebant. Ita habetur in Priso spirit. c. 27. Sic ergo tempore Paschali specialiter aquae & fontes benedicebant Domino, à Domino & Ministris eius specialiter benedicti.

Quoddam si de specialibus Fontibus Dominum in sua Resurrectione benedicens cupis audire; attende quid de Fonte Emaus narrent antiqui Historici. Ante Castellum Emaus prope Trivium in quo Christus post Resurrectionem cum Cleopha incedens simulabat se ad alterum pagum propere contendere, est Fons quidam salutaris: in quo non homines solum qui aegrotant, loci curantur, verum etiam animalia quae variis morbis laborant. Nam ferunt Christum unam cum discipulis e via ad Fontem illum divertisse, & in eo lavasse pedes, & aquam ex eo tempore vim mendi morbis habuisse. Itaeferet Zozomenus lib. 5. hist. Ecclesiast.

Quantum ad pisces qui moventur in aquis, hi specialiter quoque ad laudandum Dominum invitantur in eius Resurrectione. Quare S. Antonius de Padua iuxta Arianum sic eos in spiritu elevatus alloquitur stans iuxta oram fluminis, & advocans eos ad Verbum Dei audiendum cum illud repellent haeretici: Fratres mei Pisces multum debetis Creatori, qui tam simplicium elementum vobis dedit ad inhabitandum, & quia scias vobis preparata necessaria, & qui in creatione benedictione accepistis multae pliationis, & in diluvio cetera animalia vos perennis servavit estis. Et quia vobis datum est servare Ionam, & post servitium diem reddere incolam: & quia eum quem Dominus solvere, obulisti. Et quia in cibum Domini post eius Resurrectionem singulariter benedicti estis. Propter haec igitur benedicit Dominum. Haec Vir sanctus ad animalia irrationabilia, non irrationabiliter. Nam post haec discipulis ibi congregati capita inclinauit, & Dominus benedixit.

Repetamus ergo hoc tempore piscibus qui moventur in aquis: Benedicite Domino, O pisces, quaeque tot favoribus à Creatore praeveni, sed à Salvatore te nostro benedicti post Resurrectionem eius, dum cum discipulis comedit partem piscis assi & solum mellis, dum ad mare Tiberiadis stat in litore, & iubet mitti rete in dextram navigii, ex qua educti sunt centum quinquaginta pisces grandes, non sine prodigio & mysterio grandis.

Sexto. Volucres caeli & omnia pecora campi merito ad benedicendum Domino invitantur tempore Paschali. Merito dicimus benedicit Dominum, O volucres caeli, quia ecce qui vos pasce, quique alas ad volandum vobis dedit, instar passeris est tenebroso & spinofo sui sepulchri nido surrexit liber, & volavitque de laqueo venantium, & in aeternum ascendens novum ver annuntiat, novam laetitiam, novum cantum. Iubilare, O volucres, cum omni terra, date gloriam laudi eius, Cantate Domino canticum novum, vocem iocunditatis: annunciate, & audiat alleluia, annuntiate usque in extremum terra alleluia. Et Phoenix vester unicus, qui seipsum de cinere suo suscitare perivit, & novam sibi vitam reddere, agnoscite eum, & Dominum benedicit.

Agnoscite, O Aquila, Aquilam hanc nobilissimam, post somnum Resurrectionis congregant pullos suos, ut super eos volitet, & doceat in Solem & Caelum mentis iter totam aciem figeret: ut & eos doceat volare, & in sublime tendere, & postmodum extendens alas suas, assumat eas in humeris, & Dux eis sit in caelestem regionem. Agnoscite haec, & benedicit Dominum, O caelivolucres pennatae!

Agnoscite, O Leones, Leonem hunc de tribu Iuda, qui suos hostes revertit & vicit; qui accubuit usque Leo, & dormivit paululum, sed oculus aperit; & dormivir paululum, sed oculus aperit; & deiciat irruens cubile suum commovit, & stipulum suscitavit custodes suos terre facient: Ipse est de quo scriptum est, Leo forissimus animalium ad nullius occusum parvabit. Et iteui: Catulus Leonis Iuda ad praedam descendit. Et iteui: Catulus licet in Crucis arborem, & in montem Calvariae ascendit, regis fons accubavit Leo, Quis suscitavit? Hunc Leonem benedicit Leupcum circumstant, qui rugitum suum valeret per totum Orbem extendere, ut terretur hostes omnes, & infernus ipse paveat. Horagnoscite Leones, & Dominum benedicit.

Repetamus ergo hoc tempore piscibus qui moventur in aquis: Benedicite Domino, O pisces, quaeque tot favoribus à Creatore praeveni, sed à Salvatore te nostro benedicti post Resurrectionem eius, dum cum discipulis comedit partem piscis assi & solum mellis, dum ad mare Tiberiadis stat in litore, & iubet mitti rete in dextram navigii, ex qua educti sunt centum quinquaginta pisces grandes, non sine prodigio & mysterio grandis.

Sexto. Volucres caeli & omnia pecora campi merito ad benedicendum Domino invitantur tempore Paschali. Merito dicimus benedicit Dominum, O volucres caeli, quia ecce qui vos pasce, quique alas ad volandum vobis dedit, instar passeris est tenebroso & spinofo sui sepulchri nido surrexit liber, & volavitque de laqueo venantium, & in aeternum ascendens novum ver annuntiat, novam laetitiam, novum cantum. Iubilare, O volucres, cum omni terra, date gloriam laudi eius, Cantate Domino canticum novum, vocem iocunditatis: annunciate, & audiat alleluia, annuntiate usque in extremum terra alleluia. Et Phoenix vester unicus, qui seipsum de cinere suo suscitare perivit, & novam sibi vitam reddere, agnoscite eum, & Dominum benedicit.

Agnoscite, O Aquila, Aquilam hanc nobilissimam, post somnum Resurrectionis congregant pullos suos, ut super eos volitet, & doceat in Solem & Caelum mentis iter totam aciem figeret: ut & eos doceat volare, & in sublime tendere, & postmodum extendens alas suas, assumat eas in humeris, & Dux eis sit in caelestem regionem. Agnoscite haec, & benedicit Dominum, O caelivolucres pennatae!

Agnoscite, O Leones, Leonem hunc de tribu Iuda, qui suos hostes revertit & vicit; qui accubuit usque Leo, & dormivir paululum, sed oculus aperit; & deiciat irruens cubile suum commovit, & stipulum suscitavit custodes suos terre facient: Ipse est de quo scriptum est, Leo forissimus animalium ad nullius occusum parvabit. Et iteui: Catulus Leonis Iuda ad praedam descendit. Et iteui: Catulus licet in Crucis arborem, & in montem Calvariae ascendit, regis fons accubavit Leo, Quis suscitavit? Hunc Leonem benedicit Leupcum circumstant, qui rugitum suum valeret per totum Orbem extendere, ut terretur hostes omnes, & infernus ipse paveat. Horagnoscite Leones, & Dominum benedicit.

Repetamus ergo hoc tempore piscibus qui moventur in aquis: Benedicite Domino, O pisces, quaeque tot favoribus à Creatore praeveni, sed à Salvatore te nostro benedicti post Resurrectionem eius, dum cum discipulis comedit partem piscis assi & solum mellis, dum ad mare Tiberiadis stat in litore, & iubet mitti rete in dextram navigii, ex qua educti sunt centum quinquaginta pisces grandes, non sine prodigio & mysterio grandis.

Sexto. Volucres caeli & omnia pecora campi merito ad benedicendum Domino invitantur tempore Paschali. Merito dicimus benedicit Dominum, O volucres caeli, quia ecce qui vos pasce, quique alas ad volandum vobis dedit, instar passeris est tenebroso & spinofo sui sepulchri nido surrexit liber, & volavitque de laqueo venantium, & in aeternum ascendens novum ver annuntiat, novam laetitiam, novum cantum. Iubilare, O volucres, cum omni terra, date gloriam laudi eius, Cantate Domino canticum novum, vocem iocunditatis: annunciate, & audiat alleluia, annuntiate usque in extremum terra alleluia. Et Phoenix vester unicus, qui seipsum de cinere suo suscitare perivit, & novam sibi vitam reddere, agnoscite eum, & Dominum benedicit.

Agnoscite, O Aquila, Aquilam hanc nobilissimam, post somnum Resurrectionis congregant pullos suos, ut super eos volitet, & doceat in Solem & Caelum mentis iter totam aciem figeret: ut & eos doceat volare, & in sublime tendere, & postmodum extendens alas suas, assumat eas in humeris, & Dux eis sit in caelestem regionem. Agnoscite haec, & benedicit Dominum, O caelivolucres pennatae!

Agnoscite, O Leones, Leonem hunc de tribu Iuda, qui suos hostes revertit & vicit; qui accubuit usque Leo, & dormivir paululum, sed oculus aperit; & deiciat irruens cubile suum commovit, & stipulum suscitavit custodes suos terre facient: Ipse est de quo scriptum est, Leo forissimus animalium ad nullius occusum parvabit. Et iteui: Catulus Leonis Iuda ad praedam descendit. Et iteui: Catulus licet in Crucis arborem, & in montem Calvariae ascendit, regis fons accubavit Leo, Quis suscitavit? Hunc Leonem benedicit Leupcum circumstant, qui rugitum suum valeret per totum Orbem extendere, ut terretur hostes omnes, & infernus ipse paveat. Horagnoscite Leones, & Dominum benedicit.

Corvi
laudent
Dominum
in Resur.

Sed & vos in montibus benedicite Cervi Domino, & agnoscite. Corvum hunc quid dicitur & dicitur ad Fontes aquarum, qui preparat pedes nortros quasi Cervorum lupi, excelsa stans nos, qui belligerat contra serpentes & venena eorum, qui intingit in aquis coram suum, ut eas a veneno purget, qui ducit per aquas tribulationum, ut ad litus pettingamus optatum. Hic etiam est ille Hinnulus Cervorum, qui ascendit super montes Bethel, super montes aromatum, ut trahat nos post se in odorem suavissimorum unguentorum. Hoc, o Cervi agnoscite modo tempore hoc sacratio, & benedicite Domino.

Agni &
Oves &
perantur
Christo.

Vos vero, o pecora campi, oves & agnelli benedicite nunc Domino, & illum Agnam agnoscite, de quo scriptum est: Ego quasi Agnus mansuetus, qui portatur ad victimam. Agnus Dux gregis quem multi agnelli & agnellæ sequuntur, ut pro ipso & eum ipso immoletur. Hic est Agnus quem S. Ioannes vidit in medio Throni & seniorum & animalium & Angelorum, cum jubilatione eorum aperientem librum, quem nemo sub celo, nec supra celum, nec sub terra poterat aperire. Vidit autem hunc Agnum quasi occisum, & tamen stans & viventem in secula seculorum. Quod vidit quasi occisum, significat eum post Resurrectionem suam occisionis suæ, sive mortis suæ signa retinentem in cicatricibus suis, cum quibus stans coram Patre semper vivens ad interpellandum pro nobis. Hunc ergo oves & agnelli agnoscite, & Domino benedicite. Agnoscite & vos omnes Christiani, qui ovium & agnorum nomen tenetis, & benedicite, docente vos Matre vestra Ecclesia, & decantante, docente auribus vestris.

Victima Paschalis laudes immolet Christiani,
Agnus redemit oves, Christus innocens
Patris conciliavit peccatores.

Agni igitur & oves campi eum agnoscat, & benedicant, sed magis illi de quibus hoc tempore canimus: Ipsi sunt Agni novelli qui annunciaruntur. Alibi laudat modo viderunt ad Fontes, & repleri sunt claritate, alleluia. In conspectu Agni amittit suus stola albis, & Palma in manibus eorum.

PARS 3.
Quomodo
fili
hominum
filii
Israel
benedicant
Dominum
In Die
Resurr.

Septimò, sicut primo loco Angelis, Filii Dei primogeniti Cælum habitantes invitati sunt, ut benedicerent Domino; sic postremo loco invitatur Filius hominum, terram incolentes, ad benedicendum eidem & quia ipsi ad eius laudem sicut & Angeli sunt primario creati, & intellectu donati, locque rationis signati. Sunt nempe Angelus & Homodæ nobilissima creaturæ, ob quas sunt reliquæ. Debent quidem omnes filii hominum laudem Deo, sed maxime veri Israelitæ, ad visionem Dei aspirantes, & se de populo Dei esse agnoscentes. Israel enim significat idem quod Videns Deum, aut Princeps eum Deo. De populo autem Dei possumus dicere: Hæc est generatio querentium Dominum, querentium faciem Dei. Quod si lucas tota nocte huius seculi eum Deo, &

in aurora alterius vitæ inventura benedictionem a Domino, & misericordiam a Deo salvari suo, si non dimiserit eum, sed firmiter usque in finem eum tenuerit, pro in lucamine perseverans. Propterea ergo hic specialiter dicitur: Benedicat Israel Dominum, laudet & super exaltet eum in secula. Sic & Propheta Regis postquam filios hominum, omnibus status & conditionis, omnis sexus & ordinis, ad laudem Dei advocasset, etiam specialiter meminuit filiorum Israel. Sic enim canit: Tu venes & virgines senes cum iunioribus laudent nomen Domini, quia exaltatum est nomen eius solius. Confessio eius super calum & terram, & exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius, filii Israel populo appropinquant sibi. Quod quidem rectè repetitur tempore paschali, in quo omnes omnis Ordinis homines in laudem Dei specialem decet conspire, & canere: Vivit Dominus, & benedictus Deus meus, & exaltatus Deus salutis meæ.

Subiicitur quoque in nostro Canticò: Benedicite sacerdotes Domini Domino, benedicite servi Domini Domino; quia præcipuum munus Sacerdotum est, qui stant coram Domino in Templo sancto eius, laudare eum, & se servos illius profiteri. Hoc vero tempore benedicunt continuè laude Domino, quia à mortuis surrexit Sacerdos ille summus, & sanguinem suum resumpsit, per quem introire debet in Sancta æterna redemptione inventa. Nunc quoque cum intuentur Stola candida nostræ carnis reindutum post Sacrificium cruentum omnium Sacrificiorum consummativum; quæ quidem Stola quinque Notis purpureis est inter puncta & fulgida, quarumque dotibus gloriosa. Hæc nunc eorum esse debet pia meditatio, ut fervidè & amanter benedicant Domino. Inmò hoc e tempore oportune vobis dicitur. O Sacerdotes, Benedicite Domino; quia hoc nunc à Vobis recolendum est, quomodo Dominus benignissimus à mortuis resurgens potestatem vobis dederit remittendi peccata, Spiritum sanctum in corda vestra insufflando. Etenim Discipuli & Apostoli gerebant personam omnium Sacerdotum, quibus mox à Resurrectione dixit: Accipite Spiritum sanctum. Quorum remissis peccata, remittuntur eis. Ego & ex hoc capite benedicite Sacerdotes Domini Domino, benedicite servi Domini Domino, & gratias agite nunc ex imo cordis, quod talem potestatem dedit hominibus, ad salutem omnium hominum. Estote veri sancti & humiles corde, ut eum dignè valeatis benedicere; illudque ex ore eius animo recordite: Sanctus estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.

Quod autem Spiritus & animæ iustorum etiam hic invitatur ad benedicendum Domino, non solum intelligi possunt Spiritus & animæ corpori coniunctæ, sed etiam Spiritus & animæ à corpore separate in limbo agentes vel purgatorio, quas Dominus visitavit, benedixit, illuminavit, & secum in Resurrectione eduxit eas beatificans.

Sacerdo-
tes modo
in Ecclē-
sia ministrant
Deum
laudant.

Ioan. 20

In die Resurr.
sancti
in purgato-
rio libe-
rat.

COROLLARIUM

clara sui visione. Sed quotannis etiam ob Resurrectionis suae solemnitatem e purgatorio multas animas & spiritus iustorum educit, renovando gaudium sui antiqui triumpho, quo exspoliavit infernum. Merito igitur & hoc tempore repetimus: *Benedicite spiritus & animas iustorum Domino.*

Postremò, oportune invitatur tres pueri Babylonice fornacis ad benedicendum Domino, quia hos liberavit Dominus de medio ignis, hos incorruptos ab igne reddidit, his rorem & ventum refrigerantem immisit. Hinc canit Ecclesia in Antiphona Paschali huiusmodi Cantici: *Surrexit Christus de sepulchro, qui tres pueros liberavit de camino ignis ardentis, alleluia.* Propterea etiam Rex in fornacem intruens cum stupore dixit. *Optimatus suis: Nonne tres viros misimus in medio ignis compeditos? Ecce ego video quatuor viros solos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptio-*

nis in eis est, & species quarti similis, Visio Dei. Itaque docent nonnulli ex Sanctis Patribus hunc quartum similem Filio Dei fuisse Christum Liberatorem & Salvatorem qui humane nature similitudinem induerat antequam illam assumeret, quique ex tunc se quodammodo ad futurum Redemptoris officium exercebat. Ita Tertullianus, & Sanctus Iustinus, Sanctusque Hilarius. Ergo benedicite *Anania, Azaria, Misael Domino, qui vobis apparuit in camino, & nunc surrexit de sepulchro, laudate & super exaltate eum in saecula; sed & nos ad eum laudandum & benedicendum adiuvate, ut Fornacem Babyloniam huius mundi evadentes illi, possimus Domino aeternum benedicere in vestro consortio.*

Trinitate concilio dicitur hoc canticum

Denique, hoc Canticum concluditur totius Trinitatis laude, dum canimus: *Benedicamus Patri & Filium cum Sancto Spiritu. laudemus & super exaltemus eum in saecula. Benedicite ei Dominus, in firmamento Caeli, & laudabilis & gloriosus & super exaltatus in saecula.* Nempe omnis benedictio quae Domino datur, sive in terra, sive in caelo, propter varia redemptionis nostrae mysteria, non sistit in Christo nostrae salutis auctore, sed ultimus referitur in totam Trinitatem, in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum. Quia omnia mysteria, totius Trinitatis sunt opera indivisim. Ipsa quoque Resurrectio Christi, ob quam jubilamus & nunc Domino benedicimus, opus est omnipotentiae Patris, opus sapientiae Filii, opus bonitatis Spiritus Sancti. Benedicamus ergo Patrem & Filium cum Spiritu Sancto in hac gloriosa nobis Resurrectione; laudemus & super exaltemus eum in saecula, ob tot exhibita nobis beneficia & mysteria. Benedicamus, & pia sublimique voce dicamus: *Benedicite ei Domino in firmamento Caeli, & laudabilis, & gloriosus in saecula.*

Resurrectio Christi gloria

Primum Folium est Caelum Empyreum cum Spiritibus Angelicis & beatis mentibus: quod quidem folium oculo mentis perspicaci contemplari debemus, & Deum super firmamentum Caeli benedicere, ut jam ante diximus.

EX his omnibus collige, quam verum sit quod Sanctus Antonius, ut refert Sanctus Athanasius in eius vita, solebat dicere, *Atandum hunc in sua mole extensum, esse expansum quemdam librum, magnis characteribus scriptum, amplissimis foliis compactum & distinctum, in quo fasile legere possumus, qualis & quantum sit Deus; in quo cito discere possumus eius potentiam, sapientiam, providentiam, bonitatem, & alias ipsius perfectiones, illasque agnoscendo, ipsum benedicere & laudare, exaltare & magnificare.* Tot quot sunt Creatura, tot sunt Characteres libri huius, Dei Creatoris excellentiam significantes. Et quot eximia eius eluculent opera pra oculis nostris, tot sunt folia eiusdem libri.

Secundum Folium est Caelum Sydereum cum Astris suis, quae mirae sunt celsitudinis, magnitudinis, pulchritudinis; & iam spatio quinque millium annorum, & ultra, nec extincta sunt, nec diminuta, ideoque ad Dei laudem nos invitant. Hoc folium cum suis characteribus oculis nostris, tam corporis, quam mentis proponitur, ut legamus.

Tertium Folium est Caelum Aereum cum suis meteoris, & cum volatilibus incolis suis. Ex ipso produrat Ignis, grandis, & glacies, spiritus procellarum, & faciunt Verbum Domini, faciunt que nos venire in noctitia potentia & maiestatis eius; nonne ideo & hi Apices Folii huius a nobis mature sunt considerandi?

Quartum Folium Libri huius est Aqua cum suis pileibus, fluviis, gurgitibus, fluxu, refluxu, gemmis & lapidibus pretiosis, quae mare regit, ac aliis mirabilibus, quae in ipso reperuntur; quae etiam nostrum excitant intellectum ad divinorum ibidem operum contemplationem & Creatoris benedictionem.

Quintum Folium est Terra cum omnibus animalibus super ipsam gradientibus, & in ea cubilia & spelaei sua habentibus; & cum omnibus plantis, fructibus, arboribus adeo variis, omnigenum florem, fructum, odorem, in hominis gratiam ferentibus. Et hoc Folium nonne a nobis volvendum, & revolvendum cum laude Auditoris?

Hic ergo Liber, de quo agimus, per huncem Terrae, ex parte clausus videtur: at hoc Paschali tempore, quod Veris initium esse solet, apertus magis & explicatus cernitur, ut omnes cum laetitia inclegant, & in Dei encomia sua explicent & expandant corda. Unde & mensis Paschalis ferè est Aprilis,

Aprilis,

Aprilis, sic dictus, quod Terra se tunc aperiat, & Mundi decor; quod ipse Sol lucido oculo & propinquiori omnia respiciat, ut clausa, & tristia, ac frigida latam induat faciem; sicque moneant nos interioris lætitiæ concipiendæ in Domini Resurrectione; hinc canimus:

Ecce renascentis restatur gratia mundi
Omnia cum Domino dona reddisse suo.

Quapropter hoc Paschali tempore & verno, quod speciem Resurrectionis exprimit (Certe Sancto Augustino scribitur 34. de Verbis Domini) dum arbores videmus incipientes turgere in gemmis, ornari floribus, vestiri foliis, Epiphanius modum gravari pomorum solum debemus ad hunc & spem resurrectionis nostræ affligere; sed etiam Dei varias perfectiones sagaci mentis acie in his omnibus perlustrare, & illud Apostoli adimplere: Invisibilia mundi per ea quæ facta sunt, intellectus conspiciuntur.

Terram vivificantem Christum.

1. Dei potentia hic elucet: dum Terram, plantas, fructus, & alia quæ penè videbantur mortua, vivificat quasi in primæ mundi creatione: et eam hoc provenit ex virtute primæ, quæ creavit omnia, ut ex vi primi verbi, quo jussit toris feculis hæc fieri, quasi illud annis singulis renovans, & dicens: Germinat Terra herbam virentem, & facientem semen lignumque, pomiferum faciens fructum suum: genus suum Rationi enim vitam vitalem inferuit, ut licet plantæ in hyeme floribus & foliis deficiantur, tamen verno tempore iterum germinent, & reflorescant, ac fructificent. Sic & Christus tempore Paschalis, quasi asperæ hyemis, venustate deposuit velut flos elanguens & emortuus; sed ipsum Verbum in eo Radix vite manebat; deo in Resurrectione tamquam novo Vere fructum immortalitatis & gloriæ protulit. Adoremus ergo in ipso, adoremus & in tellure nunc reflorescente, & quasi à morte rediviva, gloriam Dei, eiusque potentiam.

Sapientiam adorandam.

2. Consideranda & adoranda hoc tempore Dei Sapientia, quæ tantâ varietate, tam specioso ordine, plantarum, florum, segetum, arborum succedentem pulchritudinem & fertilitatem disponit: ita ut singulis mensibus, novi prodant flores, novæ herbæ, novi fructus, novæ fruges, ad hominum & animalium utilitatem, solatium, conservationem. Vade Beatus Hieronymus Felusora ad huius rei considerationem sic disertè unumquemque admonet: Vide, inquit ipse, quomodo non uno eodemque tempore frumentum & vinum & oleum & poma, varique flores existant; præterea quidem antecedunt, sequuntur segetes, quæ deinde vinum excipiunt: vacantesque agrorum ad oleum transmittit, anni scilicet partibus tamquam optimum chorum agentibus. Nam secundæ confessionis ad vigorem suum pervenerunt: præterea agricola industria ob temporis brevitate in angustias venit. Hæc ille.

Providentia & Bonitas.

3. Consideranda & adoranda est hoc tempore eius Providentia & bonitas, qui modò omnia velut, fovet, nutrit in commodum nostrum,

dum flores & herbas variis induit coloribus, fructus & plantas fovet calore & imbre, fructusque arborum paulatim educit, ut paratam habeamus annonam ad vescendum. Propter nos hæc omnia facit eius Bonitas & Providentia; propter nos Sol lucet, & sic modò renovat, caloreque suo terram vivificat & fecundat. Propter nos imber & ros defluit, ut antea arida & frigida tellus germinet. Ad huius rei considerationem moneat nos sancti, ne ingratitude incurramus. Dum in eubili tuo jaces, ô homo, Dei pro te excubat Providentia, dum stertis & dormis, pro te vigilat illa: Cælum tibi imbrem, Sol lucem, aer solem, terra germen, te dormiente, te infans, te haud sollicito producit; quia pro te divina Providentia sollicita est, nec dormit. Saltem dum excitaris non sis ingratus Providenti; & Nutritori tuo, in eius benedictionem & laudem os animumque attolle. Ita ferè loquuntur sancti Patres ut ignaviam nostram excitet verno hoc Paschali tempore.

Inter cæteros sic specialiter loquitur Theodoretus, lib. 4. de Proverb. Cum stationes anni videmus suis quaque temporibus pervenire, cum serena pluviam dispensari, cum terram germinare, cum virentibus herbis obduci, undare segetes, præterea fructibus venideri, comare sylvas, amos arborum fructibus prægraviari lingua movemus in eius laude, qui hæc terra dona contribuit. Ne vero monium Nymphas, neve fontium ac fluviorum, neve flumina Neris referamus in Deo. Hæc Theodoretus. Quia verd præter Geomiles hæc omnia considerantes, & illa variis suis Diis adscribentes, ipsi etiam variè nominis Cantica depromebant; hinc addit: Ne canemus Iulium Cæseri, neve ipsi Rhena Lyteriam, ne Baccho Disibryambum, ne Penaa Pytho Apollini, neve Diana concinamus Hypepum. Sic nimirum vocabatur hæc Cantica Diis fictitiis per suos cultores decantata. Tandem sic concludit: Sed verum omnium Conditori Deo Hymnos Davidicos concinamus, & cum eo exclamemus: Quam magnificata sunt opera tua Domine! Omnia in sapientia fecisti. Quoties canoras aves audimus variis cantibus modulari, Musis Serenibus, demissis, sapientissimum Deum adoremus qui & huiusmodi avium tantam tribuit Musicæ harmoniam, & humanum genus undecumque nutrit, fovet, ac nutrit.

4. Tempore Paschali in verno temporis decore Dei Creatoris Pulchritudo consideranda est, & adspirandum ad Ver æternum futuræ felicitatis. De quo eleganter Venantius: Illud regnum quærendum, ubi liliorum rosarium, lux blandior semper ardet. Vbi picula floribus odoriferis non mare, sed ubi loci fecunditas neque nube premitur, neque Sole sic ut ubi non finitur cum possessore possessio: ubi quævis desiderat animus, dat a spectante. ubi iustus gemmas calceabit in plateis, quæ modo Reges non habent in castris: ubi mortalis transiit in immortalitatem, cum Angelis sorte similis gloriatur, ubi homines & Deo sic una possessio. Hæc ille.

Canit in Meditationibus de hoc etiam Verc his
 verbis S. Augustinus:
*Hyems horrens, aestus torrens, illic nunquam seruit,
 Flos perpetuus Rosarum Ver agit perpetuum.
 Viridit prata, vernans satas, rivi melis in sumis.
 Pigmentorum spiras odor, liquor & aromatum.*
 Decor ergo ille prate non fenescit, tempore non
 deflorescit, rugolice non floccescit, nec aestima-
 tione unquam vilescit: sed semper vi vidus & ver-
 nans est, semper florens, semper recens, semper sui
 similis perennat, & videntes mire oblectat.

Illuc ergo animus erigendus est florido tem-
 pore Resurrectionis Dominice, iuvabitque nos
 ipsos sic alloqui in consideratione creaturarum
 novam nunc speciem inveniunt. Si irarubent
 rose, candent lilia, purpurantur hyacinthi, redo-
 lent caryophylli, vcrnant prata, vident segetes,
 fructus delectant, sol rutilat, radiat omnia: quis
 color quis decor, quis odor, quis sapor, que lux
 radians erit illo eternitatis florido tempore? Quo-
 hic certimus ut maxime speciosa & jucunda, non
 nisi exigua sunt specimina divinae quam tuac cer-
 nemus pulchritudinis, non nisi scintilla radiantis
 splendoris, non nisi stilla Oceani bonorum omni-
 um in nos tunc effundendi.

Exempli

Cum Clodoveus Rex a Beato Remigio bap-
 tizandus foret, via qua a Regia domo ad Baptiste-
 rium erat procedendum velis ac cortinis utraque
 parte pictis adumbrabatur, plateaque ac Baptis-
 terium floribus, balsamo, odoramentis consper-
 sa erant. Tantamque gratiam Deus ministrabat
 populo, ut exultarent se Paradisi odoribus refo-
 veri. Præcedentibus ergo Crucibus, cum Hymnis,
 Canticis, Litanis, Sanctus Pontifex tenens ma-
 num Regis pergebat, subsequente Regina & po-
 pulo: Hunc odorem, cantum, & ritum sacrum admi-
 ratur Rex, interrogat Episcopum: *Patrone, est hoc Re-
 gnū Dei quod mihi promittit?* At ille: *Nō est hoc Regnū
 Dei, sed sustinē via per quod venitur ad illud.* Nempē
 omnia ista ad Regnū Dei ad spirari docebant Regē
 & populum. Sic omnia quæ speciosa sunt aut de-
 lectabilia in creaturis, specimina quædam sunt pul-
 chritudinis, & delectationis futuræ: nosq; docēt
 querere Deum, qui licet non sit aut candor lucis,
 aut species corporis, aut melodia vocis, aut sapor
 fructus & floris: est tamen lux super omnem lu-
 gem, quam non capit oculus: est vox super omnem
 vocem, quam non capit auris: est odor super om-
 nem odorem, quem non capit natis, est dulcor su-
 per omnem dulcorem, quem non capit tactus, ut
 saepe dicit S. Augustinus.

lumine & oculo prophetico conspicitur; ex par-
 te Christi, pronunciat: *Pervenit Pastorem & disper-*
gentur oves gregis, & convertam manum meam ad
parvulos. Percussus fuit Pastor Christus in Passio-
 ne & dispersi sunt Apostoli & discipuli eius. Sed
 quia fugerunt parvuli & pusillanimes, pedes-
 que balneo mystico antea in conaculo monis-
 tion ablutos hac fuga sordidarunt, ideo dicit:
Convertam manum meam ad parvulos: Quasi dicit
 eos mox revocabo a fuga, manu & voce, ut iam
 non sint amplius parvuli & timidi: ostendamque
 eis signa manuum mearum, ut non fiat ultra in-
 creduli. Reducam oves dispersionis ad ovile unio-
 nis, ut agnoscant Pastorem suum in medio sui,
 ne ultra dispergantur cum errore & errore. Id-
 ipsum iterum promiserat: *Eccc ego ipse requiram*
oves meas, & visitabo eas. Sicut visitat Pastor gregem
 suum in die quando fuerit in medio ovium dispa-
 raturus: sic visitabo oves meas, & liberabo eas de omni-
 bus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis & ca-
 liginis. An non hoc manifeste facit mox a sua retur-
 rectione? Surrexit utique Pastor bonus, qui ani-
 mam suam posuit pro ovibus, nec earum obli-
 scitur: sed sciens eas caliginis, tenebrarum, &
 grandine Passionis suæ dispersas, ipsemet requi-
 rit. Propterea mox apparuit Magdalene, mox a-
 liis mulieribus: paulo post Petro in spelunca, ex-
 iade duobus discipulis mortuis in via, denique A-
 postolis congregatis in cænaculo; postremò et-
 iam Thomæ, qui antea absens iam aderat cum
 ipsis, sed adhuc errans mente. An non hi omnes
 fuerunt tanquam oves in dispersione? An non sta-
 tim reducit eas Pastor depulsas paulatim caligine
 & formidine, depulsas incredulitate & custatio-
 ne? Reluxit illi Dominum mulieres discipulis
 primum narrant, sed tardè creditur eis, quod
 mulieres sint, quod decipi facile possint, quod de-
 ludi soleant vanis apparitionibus. Adam citò ec-
 cidit dum citò credidit, & dans facilis aures mu-
 lieri, se suosque addixit hosti, ideo Apostoli for-
 minam narrantem non facile audiunt, non plene
 fide excipiunt, sed examinant, & deliberant,
 ne incaute procedant. At postmodum duo ex di-
 scipulis qui Christum meruerunt habere comitē
 itineris, reverli narrant Dominum se vidisse:
Apostoli tunc dans aures, ora figunt, aperiant oculos,
*corda pandunt, & post conversationis astus sitienter bi-
 bunt audientium fidei deflumino quod colgarum lingua
 fundebat. Sicut ardorem vini frigida pocula resingunt
 & refrigerant ita mentis natus laetior fit post mor-
 rorem, inquit S. Chrysologus serm. 79. Tandem
 dum hac de re loquuntur Apostoli & discipuli,
 eadem die adest Pastor in medio eorum, ut nihil
 remaneat trepidationis vel ambiguitatis. Post o-
 ctiduum iterum eodem loco adest in medio, ut
 Thomæ sanet incredulitatem, dissipetque cali-
 ginem. Hoc nimirum est quod Evangelium no-
 titum dicit: *Cum fores essent clausa una Sabba-
 totum, ubi erant discipuli congregati propter metum*
*Iudas.**

Exet. 34

OCTAVA PASCHÆTIS.

Spetit IESVS in medio. & dixit eis: Pax vobis. Ioan. 20.

Pars I. de modo & brevitate.

DE CHRISTOGENS Zacharias, & que cit-
 ca eum tempore Passionis suæ peracta sunt

partem, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudas.